

ZAKON O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA SA INVALIDITETOM

(*"Sl. glasnik RS", br. 36/2009*)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: podsticaji za zapošljavanje radi stvaranja uslova za ravnopravno uključivanje osoba sa invaliditetom na tržište rada; procena radnih sposobnosti; profesionalna rehabilitacija; obaveza zapošljavanja osoba sa invaliditetom; uslovi za osnivanje i obavljanje delatnosti preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom i drugih posebnih oblika zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom; druga pitanja od značaja za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Član 2

Ovaj zakon zasniva se na načelima:

- 1) poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom;
- 2) uključenosti osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi - u skladu sa profesionalnim sposobnostima;
- 3) podsticanja zaposlenosti osoba sa invaliditetom na odgovarajućim radnim mestima i u odgovarajućim uslovima rada;
- 4) zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom;
- 5) jednakih prava i obaveza;
- 6) rodne ravnopravnosti osoba sa invaliditetom.

Član 3

Osoba sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, jeste lice sa trajnim posledicama telesnog, senzornog, mentalnog ili duševnog oštećenja ili bolesti koje se ne mogu otkloniti lečenjem ili medicinskom rehabilitacijom, koje se suočava sa socijalnim i drugim ograničenjima od uticaja na radnu sposobnost i mogućnost zaposlenja ili održanja zaposlenja i koje nema mogućnosti ili ima smanjene mogućnosti da se, pod ravnopravnim uslovima, uključi na tržište rada i da konkuriše za zapošljavanje sa drugim licima.

Nezaposlena osoba sa invaliditetom jeste osoba iz stava 1. ovog člana, od 15 do 65 godina života, koja nije u radnom odnosu niti je na drugi način ostvarila pravo na rad, spremna da radi ili prihvati profesionalnu rehabilitaciju radi zapošljavanja i aktivno traži zaposlenje i vodi se na evidenciji nezaposlenih lica kod organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.

Poslodavcem, u smislu ovog zakona, smatra se domaće ili strano pravno ili fizičko lice koje zapošljava jedno ili više lica, odnosno Republika Srbija za zaposlene u državnim organima, autonomna pokrajina za zaposlene u pokrajinskim organima i jedinica lokalne samouprave za zaposlene u organima jedinice lokalne samouprave.

Član 4

Prava utvrđena ovim zakonom ostvaruje osoba sa invaliditetom koja ima utvrđen status osobe sa invaliditetom.

Status osobe sa invaliditetom ima:

- 1) ratni vojni invalid;
- 2) mirnodopski vojni invalid;
- 3) civilni invalid rata;
- 4) lice kome je izvršena kategorizacija i drugo lice kome je utvrđena invalidnost, u skladu sa zakonom;
- 5) lice kome je, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđena kategorija invalidnosti, odnosno preostala radna sposobnost;
- 6) lice kome se, u skladu sa ovim zakonom, proceni radna sposobnost saglasno kojoj ima mogućnost zaposlenja ili održanja zaposlenja, odnosno radnog angažovanja.

Član 5

Ako pojedina pitanja ovim zakonom nisu drugačije uređena, na prava i obaveze osoba sa invaliditetom primenjuju se propisi iz oblasti radnih odnosa, penzijskog i invalidskog osiguranja, zabrane diskriminacije, bezbednosti i zdravlja na radu, zapošljavanja i drugih oblasti.

II PRAVA I OBAVEZE OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 6

Osoba sa invaliditetom, u skladu sa ovim zakonom, može da ostvari pravo:

- 1) na utvrđivanje statusa i procenu radne sposobnosti;
- 2) na podsticanje zapošljavanja, radne i socijalne uključenosti i afirmaciju jednakih mogućnosti na tržištu rada;
- 3) na mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije;
- 4) na zapošljavanje pod opštim uslovima;
- 5) na zapošljavanje pod posebnim uslovima;
- 6) na mere aktivne politike zapošljavanja;
- 7) na zapošljavanje u posebnim organizovanim oblicima zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom;
- 8) na druga prava u skladu sa zakonom.

Član 7

Osoba sa invaliditetom ima obavezu:

- 1) da se odazove na poziv za procenu radne sposobnosti i utvrđivanje statusa;

- 2) da se uključuje u obrazovanje, školovanje, usavršavanje, stručno osposobljavanje i obuku;
- 3) da aktivno traži zaposlenje;
- 4) da prihvati profesionalnu rehabilitaciju;
- 5) da surađuje sa stručnim radnicima u toku profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada i poštuje radnu i tehnološku disciplinu;
- 6) da prihvati mere aktivne politike zapošljavanja;
- 7) da prihvati zaposlenje, u skladu sa profesionalnim sposobnostima.

III PROCENA RADNE SPOSOBNOSTI

Član 8

Procena radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja obuhvata medicinske, socijalne i druge kriterijume kojima se utvrđuju mogućnosti i sposobnosti osobe sa invaliditetom neophodne za uključivanje na tržište rada i obavljanje konkretnih poslova samostalno ili uz službu podrške, upotrebu tehničkih pomagala, odnosno mogućnosti zapošljavanja pod opštim ili pod posebnim uslovima.

Osobi sa invaliditetom kojoj nije procenjena radna sposobnost ista se, u cilju utvrđivanja mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja, procenjuje u skladu sa ovim zakonom.

Član 9

Zahtev za procenu radne sposobnosti podnosi se organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja.

Izuzetno, zahtev za procenu radne sposobnosti podnosi se organizaciji nadležnoj za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja - uz zahtev za ostvarivanje prava na invalidsku penziju.

Nalaz, mišljenje i ocenu u pogledu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja daje organ veštačenja organizacije nadležne za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Rešenje o procenjenoj radnoj sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja donosi organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, kao povereni posao, na osnovu nalaza, mišljenja i ocene organa veštačenja iz stava 3. ovog člana.

Po žalbi na rešenje iz stava 4. ovog člana rešava ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

Bliži način, troškove i kriterijume za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove zapošljavanja, ministar nadležan za poslove zdravlja i ministar nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

IV PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 10

Poslove podsticanja zapošljavanja osoba sa invaliditetom obavlja organizacija nadležna za poslove zapošljavanja.

Član 11

Poslovi podsticanja zapošljavanja osoba sa invaliditetom jesu:

- 1) afirmacija jednakih mogućnosti osoba sa invaliditetom na tržištu rada;
- 2) organizovanje i sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije;
- 3) ostvarivanje prava na mere aktivne politike zapošljavanja, odnosno mere za podsticanje samozapošljavanja i zapošljavanja osoba sa invaliditetom;
- 4) obezbeđivanje tehničke, stručne i finansijske podrške za prilagođavanje poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta, uključujući i tehnička i tehnološka pomagala u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja ili održanja zaposlenja osoba sa invaliditetom;
- 5) praćenje efekata radne i socijalne uključenosti osoba sa invaliditetom;
- 6) saradnja sa organizacijama i udruženjima osoba sa invaliditetom, poslodavcima i drugim organima i organizacijama u cilju podsticanja zapošljavanja i uključenosti osoba sa invaliditetom;
- 7) drugi poslovi koji se obavljaju s ciljem povećanja zaposlenosti i uključivanja osoba sa invaliditetom na tržište rada.

V PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Član 12

Pod profesionalnom rehabilitacijom osoba sa invaliditetom podrazumeva se organizovanje i sprovođenje programa mera i aktivnosti u cilju osposobljavanja za odgovarajući posao, zapošljavanja, održanja zaposlenja, napredovanja ili promene profesionalne karijere.

Član 13

Profesionalna rehabilitacija osoba sa invaliditetom sprovodi se primenom mera i aktivnosti koje obuhvataju:

- 1) karijerno vođenje, profesionalno informisanje, savetovanje i individualni plan zapošljavanja;
- 2) radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za sticanje, održavanje i unapređivanje radnih i radno-socijalnih veština i sposobnosti;
- 3) pojedinačne i grupne, opšte i prilagođene programe za unapređenje radno-socijalne integracije;
- 4) razvoj motivacije, tehničku pomoć, stručnu podršku, praćenje i procenu rezultata profesionalne rehabilitacije;
- 5) individualni savetodavni rad, koji uključuje pomoć u prihvatanju sopstvene invalidnosti sa stanovišta mogućnosti uključivanja u rad i pojedine mere profesionalne rehabilitacije;
- 6) edukaciju i trening seminare za poslodavce, stručna lica za radno osposobljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom i druga lica;
- 7) predloge i obuku za primenu adekvatnih tehničkih i tehnoloških rešenja u cilju podizanja efikasnosti osobe sa invaliditetom u učenju i radu, kao i službe podrške;
- 8) druge aktivnosti.

Bliže uslove, kriterijume i standarde za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove zapošljavanja, ministar nadležan za poslove zdravlja i ministar nadležan za poslove obrazovanja.

Član 14

Nosioci poslova profesionalne rehabilitacije, pored organizacije nadležne za poslove zapošljavanja, mogu biti i preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, obrazovne ustanove i drugi oblici organizovanja koji ispunjavaju uslove, kriterijume i standarde za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Član 15

Mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije sprovode nosioci poslova profesionalne rehabilitacije na osnovu programa koji sadrži:

- 1) opis mere i aktivnosti, odnosno opis posla i pojedinih operacija;
- 2) način praktičnog i teorijskog izvođenja mere i aktivnosti;
- 3) tehničke, prostorne, programske, kadrovske i organizacione uslove;
- 4) trajanje programa;
- 5) potrebna sredstva;
- 6) druge uslove za sprovođenje pojedinih mera i aktivnosti.

Za sprovođenje mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije iz člana 13. stav 1. tač. 2), 3), 6) i 7) ovog zakona nosioci poslova profesionalne rehabilitacije pribavljaju odobrenje ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja koje se izdaje po prethodno pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove bezbednosti i zdravlja na radu, organizacije nadležne za stručno obrazovanje odraslih i udruženja ili organizacija osoba sa invaliditetom.

Član 16

Organizacija nadležna za poslove zapošljavanja može zaključiti ugovor o sprovođenju mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije sa drugim nosiocem poslova profesionalne rehabilitacije - u zavisnosti od potreba osoba sa invaliditetom i tržišta rada.

Član 17

U okviru profesionalne rehabilitacije, sagledavanjem svih faktora koji mogu uticati na unapređenje uslova rada i podizanje efikasnosti osobe sa invaliditetom na radnom mestu, vrši se procena profesionalnih mogućnosti i vrste mera i aktivnosti koje će se sprovoditi kao deo celokupne rehabilitacije, odnosno socijalne i radne uključenosti pojedinca radi zapošljavanja ili održanja zaposlenja.

Član 18

O sprovedenoj profesionalnoj rehabilitaciji iz člana 13. tač. 2) i 6) ovog zakona nosilac poslova profesionalne rehabilitacije koji je sproveo mere i aktivnosti izdaje uverenje.

Član 19

Troškove profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom, čija je radna sposobnost smanjena zbog povrede na radu ili profesionalne bolesti, nastalih nakon stupanja na snagu ovog zakona, snosi poslodavac kod koga je osoba sa invaliditetom u radnom odnosu u vreme nastanka povrede na radu ili profesionalne bolesti.

Troškove profesionalne rehabilitacije ostalih osoba sa invaliditetom snosi organizacija nadležna za poslove zapošljavanja.

Član 20

Zaposlena osoba sa invaliditetom, za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije, ima pravo na odsustvo sa rada kod poslodavca kod koga je u radnom odnosu.

Zaposlenoj osobi sa invaliditetom ne može da prestane radni odnos zbog odsustva sa rada do koga je došlo u vreme trajanja profesionalne rehabilitacije.

Za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije zaposlena osoba sa invaliditetom ima pravo na naknadu zarade u visini 100% prosečne zarade ostvarene u prethodna tri meseca pre uključivanja u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, s tim da naknada zarade ne može biti manja od minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu.

Član 21

Nezaposlena osoba sa invaliditetom za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije ne zasniva radni odnos.

Nezaposlena osoba sa invaliditetom koja je uključena u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije iz člana 13. tač. 2), 3) i 7) ovog zakona, ima pravo na novčanu pomoć za vreme trajanja programa, i to:

1) za troškove prevoza za sebe i pratioca, ukoliko je potreban, u visini neoporezovanog iznosa, u skladu sa zakonom;

2) u visini od 20% od minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu mesečno, za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije, ako se profesionalna rehabilitacija izvodi u trajanju od najmanje 100 časova i ako osoba sa invaliditetom nije korisnik novčane naknade na osnovu nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

O pravima iz stava 1. ovog člana odlučuje organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuju poslovi zapošljavanja.

VI ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 22

Osobe sa invaliditetom zapošljavaju se pod opštim ili pod posebnim uslovima.

Član 23

Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod opštim uslovima smatra se zapošljavanje kod poslodavca bez prilagođavanja poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod posebnim uslovima smatra se zapošljavanje kod poslodavca uz prilagođavanje poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

Pod prilagođavanjem poslova podrazumeva se prilagođavanje radnog procesa i radnih zadataka.

Pod prilagođavanjem radnog mesta podrazumeva se tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme - u skladu sa mogućnostima i potrebama osobe sa invaliditetom.

Prilagođavanjem se može obezbediti i stručna pomoć, kao podrška osobi sa invaliditetom kod uvođenja u posao ili na radnom mestu, kroz savetovanje, osposobljavanje, usluge asistencije i podršku na radnom mestu, praćenje pri radu, razvoj ličnih metoda rada i ocenjivanje efikasnosti.

Član 24

Obaveza zapošljavanja, u smislu ovog zakona, jeste obaveza svakog poslodavca koji ima najmanje 20 zaposlenih da ima u radnom odnosu određeni broj osoba sa invaliditetom.

Poslodavac koji ima od 20 do 49 zaposlenih dužan je da ima u radnom odnosu jednu osobu sa invaliditetom.

Poslodavac koji ima 50 i više zaposlenih dužan je da ima u radnom odnosu najmanje dve osobe sa invaliditetom, i na svakih narednih započelih 50 zaposlenih po jednu osobu sa invaliditetom.

Član 25

Novoosnovani poslodavac nema obavezu zapošljavanja iz člana 24. ovog zakona, u trajanju od 24 meseca od dana osnivanja.

Član 26

Poslodavac koji učestvuje u finansiranju zarada osoba sa invaliditetom u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ili socijalnom preduzeću i organizaciji oslobađa se obaveze zapošljavanja onog broja osoba sa invaliditetom čije zarade finansira.

Učešće u finansiranju zarade osobe sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana ne može biti manje od 50% prosečne zarade u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Član 27

Poslodavac koji, u postupku javne ili druge nabavke, izvrši finansijske obaveze iz ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji sa preduzećem za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao i iz ugovora o kupovini proizvoda ili vršenju usluga tog preduzeća, izuzev obaveza nastalih u realizaciji ugovora iz oblasti trgovine na veliko - u vrednosti od 20 prosečnih zarada u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike u momentu zaključenja ugovora, oslobađa se obaveze zapošljavanja jedne osobe sa invaliditetom iz člana 24. ovog zakona, za narednih 12 meseci od dana izvršenja obaveze.

Član 28

Osniva se budžetski fond za profesionalnu rehabilitaciju i podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom (u daljem tekstu: Budžetski fond).

Budžetski fond iz stava 1. ovog člana osniva se na neodređeno vreme i njime upravlja ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja.

Član 29

Poslodavac koji ne zaposli osobe sa invaliditetom u skladu sa članom 24. ovog zakona plaća penale u visini trostrukog iznosa minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, za svaku osobu sa invaliditetom koju nije zaposlio.

Penale iz stava 1. ovog člana poslodavac je dužan da uplati na račun propisan za uplatu javnih prihoda budžeta Republike Srbije prilikom isplate zarada i naknada zarade, a najkasnije do 30. u mesecu za prethodni mesec.

Obaveza uplate penala prestaje sa mesecom u kome je poslodavac zaposlio propisan broj osoba sa invaliditetom.

Sredstva iz stava 2. ovog člana predstavljaju prihod Budžetskog fonda i koriste se za podsticanje zapošljavanja, profesionalnu rehabilitaciju i posebne oblike zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom.

VII MERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 30

Aktivna politika zapošljavanja osoba sa invaliditetom podrazumeva mere i podsticaje usmerene na podizanje motivacije, zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Član 31

Poslodavac koji zaposli osobe sa invaliditetom koje se zapošljavaju pod posebnim uslovima može da ostvari pravo na refundaciju primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta za zapošljavanje tih lica.

Član 32

Poslodavac koji zaposli na neodređeno vreme osobu sa invaliditetom bez radnog iskustva ima pravo na subvenciju zarade za tu osobu u trajanju od 12 meseci.

Subvencija zarade iz stava 1. ovog člana ostvaruje se u visini minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu.

Član 33

O podsticajima za zapošljavanje iz čl. 31. i 32. ovog zakona odlučuje organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, na osnovu zahteva poslodavca.

Zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana zasnivanja radnog odnosa sa osobom sa invaliditetom.

Opštim aktom organizacije nadležne za poslove zapošljavanja utvrđuju se bliži uslovi i merila za ostvarivanje prava iz čl. 31. i 32. ovog zakona.

VIII POSEBNI OBLICI ZAPOŠLJAVANJA I RADNOG ANGAŽOVANJA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 34

Posebni oblici zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom, koji imaju za cilj zapošljavanje, odnosno radno angažovanje i poboljšanje kvaliteta života osoba sa invaliditetom, mogu biti organizovani kao:

- 1) preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom;
- 2) radni centri;
- 3) socijalno preduzeće i organizacija.

1. Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Član 35

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom jeste pravno lice koje zapošljava i vrši profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom, u skladu sa ovim zakonom.

Član 36

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom može da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, privredno društvo, udruženje osoba sa invaliditetom ili drugo pravno ili fizičko lice, u cilju otvaranja novih radnih mesta i zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom može obavljati delatnost pod uslovom:

- 1) da ima u radnom odnosu na neodređeno vreme najmanje pet osoba sa invaliditetom;
- 2) da, u odnosu na ukupan broj zaposlenih, ima u radnom odnosu na neodređeno vreme najmanje 50% osoba sa invaliditetom, od čega najmanje 10% osoba sa invaliditetom koje mogu da se zaposle samo pod posebnim uslovima;
- 3) da ima odgovarajući prostor i odgovarajuću tehničku i drugu opremu za radno osposobljavanje i rad osoba sa invaliditetom;
- 4) da ima zaposlena stručna lica za radno osposobljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom, ukoliko preduzeće zapošljava više od 20 osoba sa invaliditetom, odnosno angažovana stručna lica ukoliko preduzeće zapošljava manje od 20 osoba sa invaliditetom, i to:
  - jedno lice za izvođenje praktične nastave i obuke za poslove za koje se osposobljavaju osobe sa invaliditetom,
  - jedno lice za poslove pružanja profesionalne asistencije zaposlenim osobama sa invaliditetom,
  - jedno lice - savetnika za integraciju na radnom mestu;
- 5) da ima dozvolu za obavljanje delatnosti.

Član 37

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom upisuje se u registar privrednih subjekata nadležnog organa, uz prethodno pribavljenu dozvolu ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja.

Dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se po pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za poslove zdravlja, ministarstva nadležnog za poslove socijalne politike i ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja.

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom koje u toku obavljanja delatnosti prestane da ispunjava uslove utvrđene članom 36. ovog zakona ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja oduzima dozvolu.

Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja vodi evidenciju izdatih dozvola.

Član 38

Na osnivanje, upravljanje, povezivanje, organizaciju, rad, kao i obavljanje delatnosti preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom primenjuju se propisi koji se odnose na privredna društva, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 39

Preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, u okviru svoje delatnosti, sprovodi programe mera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije iz člana 13. tač. 2), 3) i 7) ovog zakona:

- 1) za osobe sa invaliditetom zaposlene u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom;
- 2) za učenike srednjih škola koji stižu obrazovanje po programima za učenike sa smetnjama u razvoju;
- 3) za osobe sa invaliditetom koje su uključene u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Član 40

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom se iz budžeta Republike Srbije, odnosno iz Budžetskog fonda, mesečno refundiraju sredstva na ime učešća u zaradama u visini od 50% prosečne zarade u privredi Republike Srbije prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike - po zaposlenoj osobi sa invaliditetom.

Član 41

Preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom mogu se obezbediti i sredstva za poboljšanje uslova rada, unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe.

Sredstva iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se iz budžeta Republike Srbije, odnosno iz Budžetskog fonda.

Član 42

Zahtev za dodelu sredstava iz člana 41. ovog zakona podnosi se ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja i sadrži izveštaj o realizaciji poslovanja, bilans stanja i uspeha u prethodnoj godini, plan poslovanja za period u kome se koriste ta sredstva, broj i strukturu zaposlenih osoba sa invaliditetom i druge činjenice bitne za dodelu i korišćenje sredstava.

Izveštaj o namenskom korišćenju sredstava preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove zapošljavanja šestomesečno i nakon završetka ulaganja.

U slučaju nenamenskog korišćenja sredstava preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom dužno je da dodeljena sredstva vrati sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

2. Radni centar

Član 43

Radni centar jeste poseban oblik ustanove koja obezbeđuje radno angažovanje kao radno terapijsku aktivnost osoba sa invaliditetom koje se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenje ni pod opštim ni pod posebnim uslovima, odnosno čiji je radni učinak manji od jedne trećine radnog učinka zaposlenog na uobičajenom radnom mestu.

Radni centar može da obavlja delatnost pod uslovom da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje pet osoba sa invaliditetom, odnosno da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje 80% osoba sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj radno angažovanih i zaposlenih.

Radno angažovanje osoba sa invaliditetom u radnom centru jeste dugotrajan oblik profesionalne rehabilitacije, u skladu sa psihičkim i fizičkim sposobnostima i željama osobe sa invaliditetom i mogućnostima radnog centra.

U radnom centru može se, na osnovu ugovora sa ustanovom socijalne zaštite za smeštaj korisnika i uz saglasnost staratelja, obezbediti radno angažovanje korisnika smeštaja koji ispunjavaju uslove iz st. 1. i 3. ovog člana.

Za vreme radnog angažovanja u radnom centru osoba sa invaliditetom ostvaruje pravo na novčanu pomoć iz člana 21. ovog zakona.

Radno angažovanje kao radno terapijska aktivnost osoba sa invaliditetom može se obezbediti i u ustanovi socijalne zaštite za smeštaj korisnika i kod poslodavca posredstvom radnog centra, pod uslovima i na način koji propisuje ministar nadležan za poslove socijalne politike.

Član 44

Radni centar mogu da osnuju Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao i organizacije osoba sa invaliditetom ili organizacije njihovih zakonskih zastupnika.

Prostorno tehničke uslove, stručnu osposobljenost zaposlenih i druge uslove za rad radnog centra sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove zapošljavanja i ministar nadležan za poslove socijalne politike.

3. Socijalno preduzeće i organizacija

Član 45

Socijalno preduzeće, u smislu ovog zakona, jeste privredno društvo koje se osniva za obavljanje delatnosti koja je usmerena na zadovoljenje potreba osoba sa invaliditetom, i koje, nezavisno od ukupnog broja zaposlenih, zapošljava najmanje jednu osobu sa invaliditetom.

Socijalno preduzeće posluje u skladu sa propisima o privrednim društvima.

Socijalna organizacija, u smislu ovog zakona, jeste drugi oblik organizovanja koji se osniva za obavljanje delatnosti koja je usmerena na zadovoljenje potreba osoba sa invaliditetom i koji zapošljava najmanje jednu osobu sa invaliditetom.

Socijalno preduzeće i organizacija dužni su da deo prihoda koji ostvaruju obavljanjem delatnosti ulažu u unapređenje uslova rada, radnih veština, socijalne integracije, životnog standarda i zadovoljenja potreba osoba sa invaliditetom.

IX NADZOR

Član 46

Ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja vrši nadzor nad radom imalaca javnih ovlašćenja u vršenju poslova državne uprave poverenih ovim zakonom.

Inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove zapošljavanja, preko inspektora.

Način izdavanja, sadržinu i izgled legitimacije inspektora propisuje ministar nadležan za poslove zapošljavanja.

Član 47

Izuzetno od člana 46. ovog zakona, inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona u pogledu ostvarivanja prava, položaja i zaštite osoba sa invaliditetom koje su u radnom odnosu vrši Inspektorat za rad, u skladu sa propisima iz oblasti rada i bezbednosti i zdravlja na radu, a kontrolu ispunjavanja obaveze zapošljavanja i naplatu penala vrši Poreska uprava, u skladu sa propisima o poreskom postupku i poreskoj administraciji.

Član 48

Način praćenja izvršavanja obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom i način dokazivanja izvršenja te obaveze sporazumno propisuju ministar nadležan za poslove zapošljavanja i ministar nadležan za poslove finansija.

X KAZNENE ODREDBE

Član 49

Novčanom kaznom od 200.000,00 do 1.000.000,00 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice - organizacija nadležna za poslove zapošljavanja, nosilac poslova profesionalne rehabilitacije, preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, ako:

- 1) ne obavlja poslove podsticanja zapošljavanja osoba sa invaliditetom (član 11);
- 2) ne sprovodi ili sprovodi suprotno odredbama ovog zakona mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije (član 13);
- 3) mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije sprovodi bez pribavljenog odobrenja (član 15. stav 2);
- 4) ne izda uverenje o stručnoj osposobljenosti (član 18);
- 5) obavlja delatnost, a ne ispunjava uslove propisane ovim zakonom (član 36. stav 2);
- 6) ne sprovodi ili sprovodi suprotno odredbama ovog zakona mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije (član 39);
- 7) ne koristi namenski sredstva za poboljšanje uslova rada unapređenje proizvodnih programa, uvođenje standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i pruženih usluga, prilagođavanje radnih mesta ili u druge svrhe (član 41. stav 1).

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 50

Novčanom kaznom od 200.000,00 do 1.000.000,00 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne snosi troškove profesionalne rehabilitacije (član 19. stav 1);
- 2) ne omogući zaposlenoj osobi sa invaliditetom odsustvo sa rada za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije (član 20. stav 1);
- 3) ne ispuni obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom ili prijavi da je zaposlena osoba koja se ne smatra osobom sa invaliditetom u skladu sa ovim zakonom (član 24).

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 400.000,00 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i preduzetnik.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51

U preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom koje je osnovano u skladu sa zakonima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona, udeo državne svojine u svojini preduzeća utvrdiće se u skladu sa Zakonom o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97, 64/99, 44/99 i 101/05), u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupci privatizacije preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom pokrenuti pre dana stupanja na snagu ovog zakona prekinuće se do utvrđivanja udela državne svojine u svojini preduzeća, na način utvrđen u stavu 1. ovog člana.

Član 52

Danom stupanja na snagu ovog zakona, postojeća preduzeća za radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida nastavljaju da rade na način i pod uslovima pod kojima su upisani u registar.

Preduzeće za radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida osnovano pre stupanja na snagu ovog zakona uskladiće status, organizaciju i opšta akta sa odredbama ovog zakona, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno u roku od 60 dana od dana okončanja postupka utvrđivanja udela državne svojine u svojini preduzeća.

Član 53

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o radnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida ("Službeni glasnik RS", br. 25/96 i 101/05).

Član 54

Nadležni ministri doneće bliže propise na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Organizacija nadležna za poslove zapošljavanja dužna je da donese opšta akta i uskladi organizaciju na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 55

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odredbe čl. 24. i 29. ovog zakona počinju da se primenjuju protekom roka od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.